

ऋतु

कवितेचं कोंकणी द्विमासिक
शिशिर अंक (पौष-माघ), २००६

..... एक कृपावंत

ईश्वरीय किरण

जे म्हजेर एकसारखे राखणेचे

कवच धरता

कृपावंत ईश्वरीय किरण - पा. ११

हांव देवलों तुज्या दोळ्यांत
फुडे हजार दोळ्यांचो मोर
हांव ताच्या फाटल्यान ...

तुज्या दोळ्यांत - पा. २४

त्रृतु

कवितेचे कोंकणी द्विमासिक
शिशिर अंक (पौष-माघ), २००६

*
संपादक

गोकुलदास प्रभु

*
छापपी आनी उजवाडावपी

सत्यवान कुंदे

कुळागर प्रकाशन, पॉ.बो.नं. ७८,
मडगांव, गोय - ४०३ ६०१

*

गणेश प्रिंटर्स

मंगळूर - ५७५ ००३

*

संपादकाचो पत्तो

२५-२१-१३२०-४२

न्यू मजिला कॉलेनी,
जेपू, मंगळूर - ५७५ ००२

*

मोत १० रुपया

वर्षुकी पटी

६० रुपया

*

वेवहाराचो पत्तो

२५-२१-१३२०-४२,

न्यू मजिला कॉलेनी,
जेपू, मंगळूर - ५७५ ००२.

मांडावळ

कवि मन, कवि मत

- टी. एन. श्रीकंठ्या
भारतीय काव्यमीमासेत
सहदय म्हळ्यार वाचक

२

कविता

- रमेश भगवंत वेळुस्कर

कायं कविता

८

- प्रकाश पांडगांवकार

दिव्य विचार

१५

कृपावंत ईश्वरीय किरण

१६

वळ्यव

१७

नमन

१७

- पी. एन. शिवानंद शेणै

पावस

१८

- अरुण साखरदांडे

विसर

१९

वेळेर

२१

पावस

२२

तुज्या दोळ्यांत

२४

- नयना आडारकार

कविता

२७

- माधव बोरकार

हिशोब

२७

- मारुतिनायक, देवनळ्याई

लगाम नाशिलो घोडो

२८

- माया खरंगटे

भारताचे स्वतंत्रतायेक

२६

- माणिकप्रभू गावणेकार

उंट, फूल

३०

इन्द्रधनु, कडे

३१

गऱ्यल

- मेल्विन रोड्रीगास

गऱ्यल

२६

बालांगण

- भिकाजी घावणेकार

जागर

३२

भारतीय काव्यमीमासेंत सहृदय म्हळ्यार वाचक

- टी. एन. श्रीकंठया

भारतीय काव्यशास्त्रांत वाचकाक जितलें म्हत्व दिलां, तितलें आनी खंय दिल्लें दिसना. अंतर स्फुरणाक लागून कविता बरयल्या उपरांत कवीक एका खिणांत, आपल्या काळजावयल्यान व्हडलें एक वजन काढून उडल्या वरी दिसता. पूण तशी बरयल्ली कविता वाचपाक आनी आस्वादन घेवपाक कोणूय ना जल्यार कितें फायदो ? "माळा गूंथून कसलो फायदो ? ती घालून मजा करपी ना जाल्यार फुलां विक्याची माळा सुकून वच्चीना ?" कविता जेन्ना कलास्वादकाच्या काळज्यांत रिगता आनी रावता, तेन्नाच ती सफल जाता. देखूनच अभिनवगुप्तान कवितेची तुस्त करतना सरत्वत्यास्टवम् कविसहृदयाख्यम् विजयते अशें सांगलां - म्हळ्यार कवी आनी वाचक दोगांय एकाच साहित्यिक तत्वाचीं घटकां आनी तांच्या संयोगाक लागूनच कविता जाता. वाचयाक हाचे परस चड म्हत्व कितें मेळत ? कवीचीय उमेद वाडोवपाची गरज आसा. ताच्या वावराचो बरो स्वीकार जायना जाल्यार ताचें उत्तेजन उरचें ना आनी ताची सर्गात्मक क्रिया थामतली. आयकुण्ठांची सहानुभूती मेळूंक नाशिल्यान, "बरी वाक्यशक्ती भितरूच रावन जिरून गेली" अशें कितले तरी कवीनी सांगलां. वाचकांच्या सहानुभूतीक लागून कवीक धादोसकाय जाता आनी ताचे कल्पनेची वात इल्ली वयरं करून चड पर्जळीतपणान जवूंक लायता.

सहृदय, हो एक अर्थपूर्ण प्रयोग. कवीच्या हृदयाकडेन जुळता अशें जाचें काळीज आसा, तो सहृदय. कविता वाचतना, कवी आनी वाचपी ह्या दोगांयच्या काळजांचीं स्पंधनां एकसारखीं जातात. वाचक कवीच्या अणभवांचो वांटेकर जाता आनी कवीचो संकल्प आनी सूचितार्थ सहानुभूतीन समजून घेता. सहृदयाची ही प्रकृती अभिनवगुप्त अशें सुंदर रीतीन फोडणिशी करता -

येषाम् काव्यानिशीलानवसात विशाडिभूते मनोमुकुरे वर्णनीयतन्मयीभवनयोग्यता
ते हृदयसंवादभाजाः सहृदयाः

"कवितेच्या अभ्यासाक लागून जांच्या मनाचो हारशो निव्वळ जाला आनी
वर्णनांतले गजलींत जे तल्लीन जातात, ते सहृदय ; तांच्या काळजाचें समरस जाता
(कवीच्या काळजालागीं)" कवीचें काळीज आनी कलागुणग्राहकाचें काळीज एकसारखें
ताकून दवरिल्ल्या तंबूरा वरी आसता. एकाक बोट लायत्यार दुसऱ्याचोय स्वरमेळ
जाता. असले तरेच्या वाचकाची तुस्त जाता. कवींक ताची गरज आसा. पुण तो
मात सोंपेपणान मेळना.

हलींच्या दिसानी कवी आपल्यो कविता छापून सगळेकडेन वितरण करूक
शकता. खूब भिरांकूळ आनी तीव्र व्यथा ताका जाताली पुण आतां ताका ती भोगची
पडना, हें खरें. भूतकाळांत, ताका आपली साहित्यकृती दरभारांत आनी सभेंत
वाचून आयकुप्यांक आनंद दिवंचो पडटालो. संवेदनशून्य मनशांमुखार कविता सादर
करतना कवीन कितलें सोंसलां आसतलें ! ही व्यथा सोंसप्यान अशी गाराणी घाल्या-

इतरकर्मफलानि यदुच्छ्या
वितर तानि सहे चतुरानना.
अरसिकेषु कवित्वनिवेदनम्
शिरसि मा लिख मा लिखा मा लिख.

(- सुभाषितरलभांजागारापा. ४०, V. 47)

"म्हज्या दुसऱ्या खंयच्याय कर्माचें फळ तुका जाय तशें दी ; हांव तें सोंसून घेन,
चतुरानना (ब्रह्मदेवा). पुण संवेदनशून्य लोकांखातीर कविता सादर करप मात,
उपकार करून, म्हज्या कपलार बरोवं नाका, बरोवं नाका, बरोवं नाका"

धाडसी कवी आपल्या देशाच्या आनी काळाच्या लोकांची अनास्था आनी
नसाय लक्षांत घेनासतना आपली साहित्यरचना फुडें व्हरता. पूण तो लेगीत, फुडें
केन्ना तरी आपणाक एक बरो वाचपी मेळटलो ही आस्त बाळगिता. मालतीमाधवाचे
प्रस्थावनेंत भवभूतीन बरयल्लीं उतरां पळयात (१.६) -

ये नाम केचिदिह नः प्रथयन्त्यवज्ञाम्
 जानंती ते किमपी तान प्राति नैश्च यत्लाः
 उत्पत्त्यतेष्टि मम कोपीसमानधर्मा
 कालोह्याम् निवर्धिर्विर्पुला च पृथ्वी.

"जे आमची नसाय करतात, तांका किंतें कळठा तर ? हो प्रयत्न तांचे खातीर न्हय. म्हजेच प्रकृतीचो कोण तरी जल्मतलो. काळ अनंत आनी संसवार विशाळ"

लोको भिन्नरुचीः (संवसाराचे अभिरुचींत वैविध्य आसा). दर एकत्याची अमकीच अशी एक रुच आसता. कवितेच्या वाचकांमदें सगळ्यांक एकेच तरेचें सौन्दर्य नाका. कांय जाणांक उतरांची कली पळोवन अजाप जाता. कांय जाणांक अलंकारिक शास्त्राचें वैविध्य आवडटा. अर्थ समजून तांतूतत्यान आनंद घेवपी लोक थोडेच. पूण कवितेचे सोबीतकायेखातीर आपलीं काळजां उकतीं करपी लोक खंयच्याय घटकाची उपेक्षा करीनात, दर एका रागरंगाचो सोद आनी तपासणी करीत बसनात. पूण वट्ट कवितेची रुच आस्वादन करतात. असले लोक क्वचितच मेळठात.

आपली धादोसकाय उकती करपी लोकय तशेंच विरळ. कांय जाण 'बरें जालें' म्हणाटात. दुसरे कांय जाण अस्पश्ट उतरानी विशय टाळठात. आनीकय कांय लोक कवितेचें कौतूक आपले काळजांतच लिपोवन दवरतात. पूण एक दोग जाणांक आंगार कांटो येता आनी ते दोळे दिस्कळ करून, मोनेपणान तुस्त कळयतात. कवीक असल्याच प्रकाराचो आस्वादक जाय. ताचें वर्णन आनी वंदन करीत विज्ञिक कवियित्री सांगता -

कवेरभिप्रायमशब्दगोचरम्
 सुरंतमार्देषु पदेषु केवलम्
 वददभिरंगैः कृतरोमविक्रियैः
 जनस्य तृष्णीम् भवतोयमंजलिः

(सुभाषितावली, १५८)

"कवीची भावना भाशेक अगम्य आसा आनी नाजूक उतरानीच चकचकता. ताचो प्रभाव हात-पांयावयल्या रोमांचान, विस्कळ दोळ्यानी आनी मोनेपणान जे दाखयतात तांका हांव हात जोडटां"

कवितेचें सत्व बरे तरेन समजून ताचें आस्वादन घेवंक वाचप्याक तयारी करपाची ताकद जाय. भाशेचो बुरखो पिंदून कवीचे धडधडपी उमाळे समावेश करतलो जाल्यार वाचप्याक आपली नदर बारीक करची पडटली, आपल्या काळजाक प्रशिक्षण दिवंचे पडटले. कवी आपले कल्पनाशक्तीची मदत घेवन उतरांनी एक नवो संवसार निर्माण करता. कविता वाचतल्याक फक्त हीं उतरांच उपलब्ध आसात. वाचपी आपल्या अंतर दोळ्यानी तीं पळयना आनी तांका जिते व्यक्ती आनी तांची हालचाल म्हणून परिवर्तित करीना जाल्यार कविता फक्त कागदावयले काळे रेग जावन उरतले. इतलेंच न्हय. कवीची कल्पना केन्नाय उतरांक अतीत जावन आसता. तो फक्त तिचे विशीं सुचयता. ती सारखी समजून घेवपा खातीर वाचप्यान फुडे सरपाची गरज आसा. जें कवीक सांगंक जमना आनी ताणें सांगंक ना तें वाचप्यान खुद कल्पना करूंक जाय. ते खातीर वाचप्याकय कल्पनाशक्तीची गरज आसा. रस कोणाक मेळटा म्हण सांगतना अभिनवगुप्त आमचें लक्ष अशें ओडटा - अधिकारी चात्र विमलप्रतिभानशालि सहृदयः (- अभिनवभारती ६-२७६) "ह्या खातीर योग्य व्यक्ती म्हळ्यार एकाचतराचें काळीज आशिल्लो आनी नितळ कल्पनाशक्ती आशिल्लो मनीसूच". वाचक कवीची मूळ अनभूती मेळोवन घेना आनी कवीचे उर्बेची कल्पना आपणायना जाल्यार कवितेचें रसग्रहण करूंक पावंचो ना. वाचप्याची कल्पना कवीचे कल्पने परसूय सकयल्या दर्जाची, हें खरें. कारण, कवीचो वावर निर्मितीचो जाल्यार वाचप्याचो अनुकरणाचो व दुय्यम निर्मितीचो जावन आसा. पुण ह्या दोनय तरांचे कल्पने शिवाय कविता पूर्ण जायना. वाचप्याक जाय ते कल्पनेक राजशेखर भावयित्री (चिंतनशील) अशें नांव दिता.

कवी स्वता आपले कवितेची रुच घेता काय ना, हो प्रश्न पयलीं पासून चर्चेचो विशय जाला. हें विशीं दोन उतरां सांगन दिसता. कवीपरस कलेच्या गुणग्राहकांकच कवितेची गोडसाण कळटा अशें म्हणटात (कवितारसमाधुर्यम् रसिको वेटिटनो कविः). हाचो अर्थ कलेच्या गुणग्राहकच कवितेची रुच आस्वादन करतात,

कविता बरयल्ले व्यक्तीक तें भाग्य ना, ताणे फकत वावुरचें आनी त्या वावराचें सगळे फळ दुसऱ्यांक फावो जाता, अशें जात्यार ह्या विचाराकडेन सहमत जावप कठीण. कवी आपली कविता वाचून आस्वादन करतना तो कवी उरना, वाचक जाता हें मानून घेवंयेत. पुण हांगा लेगीत, मुळान कवीक रसानुभूती जावंक नाशिल्ली जात्यार कविता वयर सरची नाशिल्ली आनी तीच अनुभूती घेवपा खातीर वाचप्याचो प्रयत्न जाता, हें विसरूंक फावना. हें खरेंच. कवीचो पयलींचो विचार उतरांनी रूप घेत आसतना मात्सो परिवर्तित जाता आसूयेत. त्या परिर्तना उपरांत आयिल्ले अमकेंच रूप आनी मुळावो अणभव हांचें मदें वेगळेंपण आसतलेंच. कविता बरोवप सुरु जावंच्या खिणांत हें रूप कसलें आसतलें म्हणपाचें खुद कवीकच दिसलें नासतलें. कविता बरयल्ले उप्रांत जेन्ना तो ती वाचता, तेन्ना ताचे कांय वांटे ताकाच नवेच दिसतले, जशे दुसऱ्या वाचप्यांक दिसता. तशें पळयल्यार कवी आपणें पूर्ण केल्ली कविता वाचून आस्वादन करतना विशयग्रहणशील वाचक म्हणून उरता, हें मानूंक जाय.

पुण सगळ्या कवींची विशयग्रहणशीलताय एक सारखी कडक आसा म्हणप शक्य ना. कवीक आपले कृतीकडली ओड दिसता देखून ती फावो तशी रसग्रहण करपांत ताका चडावत जावन अडचण येताच. आपणान बरयल्ले सगळे सुंदर अशें ताका दिसत. हे सरसकट आत्मवंचनेक कवितेचें आस्वादन म्हण कशें सांगप? इतलेंच न्हय, ताचें मन आपले कवितेचेर दसून आसतना, दुसऱ्यांचे कवितेंतल्यान आनंद घेवपाची ताची ताकदूच नाच जावंयेता. तशें जायना तरीय, ती दुस्वासान धांपून उरची ना? राजशेखररान उल्लेख केल्ली कविता पळयात -

कस्त्वं भोः कविरस्मि काप्यभिनवासूक्तिः सखे पठचताम्

त्यक्ता काव्यकथैव संप्रति कस्मादिदं श्रूयतम्

यृसम्यग्विविनक्ति दोषगुणयोः सारं स्वयं संक्तविः

सोस्मिन भावक एव नास्त्यत भावेदैवान्ननिर्मत्सरः

(काव्यमीमांसा, पा. १४)

(हांव सांगता - "कोण तूं" "हांव कवी" "तूंवें कितेय नवें रचलां तर वाच" "आतां हांवें कविते विशीं उलवपच सोडलां" "कित्याक ?" "आयक, जो खुद एक बरो कवि आसा आनी बरे गूण आनी त्रुटी हांचें विवेचन करता तो म्हजी कविता बोधपूर्वक वाचीना. वाचली जात्यार ताका दुस्वास जातलोच")

कवीं विशींचे काणयेंतल्यान हें सांगिल्ले सगळें खरें म्हण दाखोवन दिवपी कांय देख मेळटा. कवीय मनीशूच. दुसच्यांवरीच ताकाय आपसुवार्थ आनी दुस्वास बादलो जात्यार अजाप ना. पुण ताका लागून कवींच्या वर्गाकिंच आपली आनी दुसच्यांची कविता वाचपाची रूचच ना म्हणपांत अर्थ ना.

कवीची तशेंच ताका समजुपी वाचकाची तुस्त करपी आनी तांचें दर एकल्यांचें कर्तव्य स्फश्ट करपी हे सूंदर कवितेन हो लेख सोंपोवया -

लीनं वस्तुनि येन सूक्ष्मसुभगं तत्वं गिरा क्रिष्टते ।

निमर्तुं प्रवहवेन्मनोहरमिदं वाचैव यो वा बहिः ॥

वदे द्वावपी तावहं कविवरात् वंदेतरां तं पुनः ।

यो विज्ञातपरिश्रमोयमनयोभर्तावतारक्षमः ॥

(- वक्रोक्तिजीवित, २.१०७)

"एकलो लिपून उरिल्ली सुंदर, सुक्षीम वस्तुस्थिती उतरानी भायर हाडटा जात्यार आनी एकलो उतरानीच भायर सुंदर रीतीन ती निर्माण करता. हांव ह्या दोगांय लायक कवींक नमस्कार करतां. पुण ह्या दोगांयचें काम समजून घेवन तांचेवयलें वजन काढूंक जो समर्थ आसा, ताका हांव चड नमस्कार करतां"

ही कविता कल्पनेचीं सगळीं कार्या - कवीच्या दिश्टाव्याची आनी सर्जनशीळतेची वृत्ती तशेंच वाचप्याची कल्पना कविचे पावलार पावल घालून वचपाची प्रक्रिया पडबिंवित करता.

(भारतीय काव्य मीमांसे ह्या कन्नड पुस्तकांतल्यान. अणकार - गोकुलदास प्रभु)

कांय कविता

१

मन
घुंगूर घुंगूर
वाजता
पाना पानात
कानन उत्सव
रंगांग
झींग बरसता
मन
घुंगूर घुंगूर
वाजता
एक
साठोर शिठोणी
थरथर
खेळ खेळयत
वयता
मनभर
आनी कुंवार
कोमयांची
आंकवार धूंद
माळीत वयता
आंगभर
एक
साठोर शिठोणी

कांय कविता

२

मन
घुंगूर घुंगूर
वाजता
पाना पानात
कानन उत्सव
रंगांग
झींग बरसता
मन
घुंगूर घुंगूर
वाजता
एक
साठोर शिठोणी
थरथर
झोऱ्होऱ्हो
झींग झींग
वयता
मनभर
आनी मूऱ्हार
कौमयांची
आंकवार धूंद
माळीत वयता
आंगभर
एक
साठोर शिठोणी

सळसळ	मळ॒ मळ॒
हें विस्व निनादीत	है०० ए॒ न॒ निनादी॒ त॒
गाजता	गा॒ ज॒ ता॒
आनी मन	आ॒ नी॒ म॒ न॒
धुंगूर धुंगूर	धुंगूर॒ धुंगूर॒
वाजता	वा॒ ज॒ ता॒
मन	म॒ न॒
धुंगूर धुंगूर	धुंगूर॒ धुंगूर॒
वाजता	वा॒ ज॒ ता॒
२	
सरभोंवतणचो	सर॒ भो॒ व॒ तण॒ चो॒
अख्वो उजवाइच	अ॒ ख्वो॒ उ॒ जवा॒ इ॒ च
विरगळत वयता॒	वि॒ रगळ॒ ता॒ वय॒ ता॒
काळ्यांत ल्कू ल्कू	का॒ ळ्या॒ ंत॒ ल्कू॒ ल्कू॒
आनी अटंग्या अंधकारांत	आ॒ नी॒ अ॒ टंग्या॒ अ॒ ंधका॒ रांत॒
लिपलेत्या देवळाच्या शेज्यावयल्यान	लि॒ प्ल॒ ले॒ ल्या॒ दे॒ वळा॒ च्या॒ शे॒ ज्या॒ वय॒ ल्या॒ ना॒
चौघुडयांतली शेनांय	चौ॒ घु॒ डया॒ ंतली॒ शे॒ ना॒ या॒
गळयत येता भैरवीची	गा॒ ळ॒ य॒ ता॒ य॒ ए॒ ता॒ भै॒ रवी॒ ची॒
भावूक भळभळ	भा॒ वू॒ क॒ भै॒ ल॒ भळ॒ भळ॒
मन फापसत वयता॒	म॒ न॒ फा॒ पस॒ ता॒ वय॒ ता॒
रात किडयांच्या किर कणकणींत	रा॒ त॒ कि॒ डया॒ ंच्या॒ कि॒ र॒ कण॒ कणी॒ ंत॒
हांगा थय	हा॒ ंगा॒ थ॒ य॒
आनी शेणटा॒	आ॒ नी॒ शे॒ णटा॒
मळबभर	म॒ ळ॒ ब॒ भर॒

कुचकुचीत नक्षत्रांशी
म्हाकांच कुयकूय करीत ...

कोणाच्या तरी
भूतकालीन मोगाचें
खोल खोल वितळत
अरसत वचपी संवेदन
म्हाका आजून वयता
चिरीत रुंवा रुंवातल्यान
करीत म्हज्या
मनाची आनी काळजाची
धुगधुगी नेस्तनाबूत

अशा गुडुप्प
तिमीर मिरमिरींत
अचानक सळसळून वयता
पिंपळ पानापानान
आनी काळखाच्या
हुंवार ल्हारांनी
हांवूय
काळखाच्या अखंड ओघाचो
ताण सर्वांगांत केणयत
अव्यक्त हांव
सणसणत वयतां
शेनाय न्हातुल्या स्वरांनी
ओगल्त

ಹುಂಟು ನೆಹ್ಮಾ ನುಂಟು
 ಮ್ಮು ಕಾಂಚ್ ಹುಯ್ ಕುಯ್ ಕರ್ತು ...
 ಕೋಟುಬ್ಬು ತರ್
 ಭೂತ್ ಕಾಲೀನ್ ಮೇಗಾಚೇಂ
 ಹೋಲ್ ಹೋಲ್ ವಿತಕ್ತತ್
 ಅರ್ಸತ್ ವಚ್ಚೀ ಸಂವೇದನ್
 ಮ್ಮು ಕಾ ಅಜೂನ್ ವಯ್ ತಾ
 ಚರೀತ್ ದೂಂವಾ ದೂಂವಾತ್ ಲ್ಲಾನ್
 ಕರೀತ್ ಮ್ಮು ದ್ಯು
 ಮನಾಚೀ ಅನೀ ಕಾಳ್ ಜಾಚೀ
 ಧುಗ್ ಧುಗ್ ನೇಸ್ ನಾಬುತ್
 ಅಶಾ ಗುಂಪ್ ಪ್ನ್
 ತಿಮೀರ್ ಮಿರ್ ಮಿರೀಂತ್
 ಅಭಾನಕ್ ಸಳ್ ಸಳೂನ್ ವಯ್ ತಾ
 ಹಿಂಪಳ್ ಪಾನಾಪಾನಾನ್
 ಅನೀ ಕಾಳ್ ಖಾಚ್
 ಹುಂವಾರ್ ಲ್ಲಾ ರಾನೀ
 ಹಾಂಪ್ರಾಯ್
 ಕಾಳ್ ಖಾಚ್ ಅವಿಂದ್ ಛಿಫಾಚೀ
 ತಾಣ್ ಸರ್ವಾಂಗಾಂತ್ ಕೇಣಾಯ್ತ್
 ಅವ್ಯಕ್ತ್ ಹಾಂವ್
 ಸಳ್ ಸಣಾತ್ ವಯ್ ತಾಂ
 ತೇನಾಯ್ ನ್ನು ತುಲ್ಲು ಸ್ವರಾನೀ ...
 ಛಾಳತ್ ...

प्रेताच्या	धृक्षया
चर्च वताची लागां	चर्च, वताची लागां
संवा स्वानी	संवा स्वानी
गिता	गिता
धनपर्गीत	धनपर्गीत
जाता शीण	जाता शीण
भाष्यार सावंत्या	भ०ध० र श०वंत्या
भुव यावत्यान	मु०भ० यावत्यान
मुक्तमुक्त यत्पी	मु०मु० यत्पी
पृगगत्या	पृगगत्या
कोणूठ मुगवत्तीत्यान	कोणूठ मुगवत्तीत्यान
मन शित्य	मन शित्य
जावन भिजता	जावन भिजता
तुलत तताच्या	तुलत तताच्या
प्रेतस्याची	धृत्र०धृत्र०
चाष्यार उपेता	च०ध० उपेता
आभा	आभा
पाख पाखव्या	पाख० पाखव्या
पर्वत पानवार	पर्वत० पानवार०
वसुप्रस्या	वसुप्रस्या
आनी ताची	आनी ताची
दुगुणीत जाता	दुगुणीत० जाता
प्रभा	प्रभा

सानवेळाचेर	सानोवेळाचीरा
तंग दोंगरांनी	ठंगा दोऱगोरांनी
सोनारवतांची	सैनारा वतांची
चडटा साय	चडोडा सायरा
मदीं मदीं बाळ्याच्या	मदी० मदी० बाळूच्या०
धूंगूर फुलांच्या	धूंगोरा फुलांच्या०
भांगर हळदुव्या	भांगरा हळादुव्या०
दुव्या दुव्यांचीं	दुव्या० दुव्यांची०
सासाय	सासायरा०
खंय खंय	विंयरा० विंयरा०
अख्या फुलोवन	अश्यां फुलेवना०
मळबारा	मुळाचारा०
लाल पाखांचे	लाला० पाखांची०
गुलमोहरी मोर	गुलोमोहरी० मोरा०
आसमंतांतूय	आसमंतांतूयरा०
काजूल परमळ,	काजूला० परमळा०
कृष्ण काण्णांचो	कृष्णा० काण्णांची०
भडंग भिण्णांचो	भडंगा० भिण्णांची०
रस सुरबूस	रसा० सुरभूसा०
चाखीत चोखीत	चाखीता० चोखीता०
भोवता पोर	भोवता० पोरा०
हें चैत्राचें	हें० चैत्राचें०
रूप रेखणे	रूपा० रेखणे०
तस वतांगी	तसा० वतांगी०
चैत्रांगी ...	चैत्रांगी० ...
चैत्रांगी ...	चैत्रांगी० ...

अफाट तळ्याच्या
उदकावेलो तरंग
रंगलो
म्हज्या अंतरंगांत
आनी घुसूक लागलो
गगन गांधारूप्य
नृत्यांग
मयुर ढंगांत
मात
मदले मर्दीं
हांव असो
नासलेलोसो
साळकांचो
परमळसो
नदरेनूच
मळबाक तेंकपी
आनी मनानूच
सवन धरिंत
सर्वांगान
रिगपी
जन्माच्या
णव मळयन्यापयलींच
जिवाक
तांच्या सुंदरतायेंतल्यान

अळ्याष्ट्र॒ तेळ्यूच्या
लद्द॒ कावैलै॒ ठंगा॒
रंगा॒ लै॒
म्हूच्या॒ अ० ठ॒ ठंगा॒ ठ॒
अनी॒ घु॒ मू॒ ठ॒ ठंगा॒ ठ॒
गग्ना॒ गा॒ ठ॒ ठंगा॒ ठ॒
नृ॒ त्य॒ ठ॒
मयु॒ रा॒ ठ॒ ठंगा॒ ठ॒
मू॒ ठ॒
मद॒ लै॒ म॒ दि॒ ०
का॒ ठ॒ अ॒ सै॒
ना॒ सै॒ लै॒ लै॒ सै॒
सा॒ लै॒ का॒ ठ॒ चै॒
पर॒ ए॒ लै॒ सै॒
नद॒ रै॒ नू॒ च॒
मू॒ ठ॒ बा॒ क॒ ठ॒ ठ॒ ठ॒
अनी॒ मू॒ नू॒ च॒
सू॒ ना॒ ठ॒ ठ॒ ठ॒
सू॒ वा॒ ठ॒ ठ॒
री॒ ग॒ प॒
जन॒ नू॒ च॒
णव॒ मू॒ य॒ नू॒ व॒ य॒ ल॒ ठ॒
जि॒ वा॒ क॒
ता॒ ंच्या॒ सू॒ ंदर॒ ता॒ य॒ ठ॒ तेळ्यू॒ ना॒

पळोवपाची	पळै०८०८०८०८०८०१
तांक आसलेली	तांकै आ८०८०८०८०८०१
जाढू	जाढू
म्हज्या अदृश्य	म्हू८०८०८०८०८०८०१
अस्तित्वांत	अ८०८०८०८०८०८०८०१
घुण्यूरपाक लागता	घु८०८०८०८०८०८०८०१
ही नवीच	८०८०८०८०८०८०८०१
घडणूक	घू८०८०८०८०८०८०८०१
सतत	स८०८०८०८०८०८०८०१
सतारत रावता	सै८०८०८०८०८०८०८०१
आनी तळ्याच्या	आ८०८०८०८०८०८०८०१
ल्हारा ल्हारांचो	ल्हू८०८०८०८०८०८०८०१
आसक्त	आ८०८०८०८०८०८०८०१
शक्त सुरडार	शै८०८०८०८०८०८०८०१
म्हज्या	म्हू८०८०८०८०८०८०८०१
अदृश्य आंगाआंगानी	अ८०८०८०८०८०८०८०८०१
भिर्के तूच	भै८०८०८०८०८०८०८०१
येता रंगार	यै८०८०८०८०८०८०८०१
जायत	जै८०८०८०८०८०८०८०१
सनातन सुरडवार	सै८०८०८०८०८०८०८०१

■ रमेश भगवंत वेळुस्कर

■ रमेश भगवंत वेळुस्कर

दिव्य विचार

दिव्य विचार

म्हज्या अंतरात्म्यांत मंत्रून फुकिल्ले
दिव्य विचार दिता सोडून
अंत्राळाच्या थराथरांत
रावूंक थंय अधांतरी
ट्रान्समिटिंग स्टेशन जावन

आनी त्या विचारांचे चॅनल्स
दवरता उक्ते कायांवित
जाय तांका ते
रिलेय करून घेवपा खातीर
आपणाल्या रिमोट कंट्रोलावरवीं

अनंततत्वाच्या अस्तित्वायेचे
भान आशिल्ले
म्हज्या अंतरात्म्यांत दीपस्तंभ कशे
मंत्रून फुकिल्ले दिव्य विचार
अंत्राळांत अधांतरी
जावन हुमक्कुटे ट्रान्समिटिंग स्टेशन.

म्हूळ्या अंतरात्म्यांत मंत्रूना पूर्किल्ले
दिव्य विचार दिता सोएंदूना
अंत्रात्म्यांत धूराधूरांत
राहुंतरी धूंया अधांतरी
छान्हांना मिटिंगा सूर्योदैना जावना
आनी त्या विचारांचे चॅनल्स
दवरता उक्ते लाई कार्यांवित
जाय तांका ते
रिलेय करून घेवपा खातीर
आपणाल्या रिमोट कंट्रोलावरा वी०
अनंततत्वाच्या अस्तित्वायेचे
भान आशिल्ले
म्हूळ्या अंतरात्म्यांत मंत्रूना दीपस्तंभ कशे
मंत्रूना पूर्किल्ले दिव्य विचार
अंत्रात्म्यांत धूराधूरांत अधांतरी
छान्हांना मुम्हाक्कुटे छान्हांना मिटिंगा सूर्योदैना.

■ प्रकाश पाडगांवकार

■ पूर्काशा पादगांवकार

कृपावंत ईश्वरीय किरण

म्हजेर शिंवर आरपार भेदपी
उत्सर्जनी पारदर्शक नीलातीत
प्रोटोन, न्युट्रोन, इलेक्ट्रोन,
क्ष-किरणांचो !
किरणां जिवाची चाळण करपी विखाळी
अजाप तरीपुण हांव आजून
जितो-जिवो

देहाचे अणु-रेणु विघटन करपी
द्या अवजाळी किरणांचो म्हजेर सांवार
आंगावेली सगळी मुस्तायकी, आभुषणां
हांच्या मारान प्रभावित जावन
हांव भितरल्यान नागडो उगडो
म्हजेर शिवर आरपार भेदपी
देहाचे मीट वितळावपी किरणांचो
तरीय हांतूत आसा एक कृपावंत
ईश्वरीय किरण
जें म्हजेर एकसारखे राखणेचे
कवच धरता
ताचें म्हज्या प्राणालागीं जिवाभावाचें नातें भाऊं म्हूळ्यु घुरुणीं जीवधार्मां नातें

■ प्रकाश पाडगांवकार

कृपावंत ईश्वरीय किरण

म्हूळेरा शैंपरा आरावारा भैंदोपी
लाभ्यारोजनी वारादरात्का नीलातीत
प्लूरेंडेना, न्यूचॉर्ना, इलेक्ट्रोना,
क्ष-किरणांचो !
किरणां जीवाची चाळण करपी विखाळी
अजाप तरीपुण हांव आजून
जितो-जिवो

देहाचे अणु-रेणु विघटन करपी
द्या अवजाळी किरणांचो म्हूळेरा शैंपरा
आंगावेली सगळी मुस्तायकी, आभुषणां
हांच्या मारान प्रभावित जावन
हांव भितरल्यान नागडो उगडो
म्हूळेरा शैंपरा आरावारा भैंदोपी
देहाचे मीट वितळावपी किरणांचो
तरीय हांतूत आसा एक कृपावंत
ईश्वरीय किरण
जें म्हजेर एकसारखे राखणेचे
कवच धरता
जें म्हूळेरा शैंपरा आरावारा भैंदोपी
तरीय हांतूत आसा एक कृपावंत
ईश्वरीय किरण
कवच धरता

■ वृक्षाश्रवांगांवाकारा

वल्लभ

अनादी काळासावन

उत्कांतीच्या चाकाचेर स्वार जाल्लो उत्तर्क्यूंतीच्या चाकाचीरा सूर्यो चालैल्लू
वर्तमानाचेर तासां मारीत

अनंतकाळामेरेन पातळिल्लो

हांव मनीस सनातन

म्हजी वल्लभ सनातन

म्हाका पाचारात म्हणून

सनातन

वल्लभ

अनादी काळामावन

वल्लभमानाचीरा भासां मारीत
अनंतकाळामेरेन वल्लभ

अनंतकाळामेरेन वल्लभ

हांव एवं सनातन

म्हूजी वल्लभ सनातन

म्हाका वाक्यारात्रा म्हूजीन

सनातन

■ प्रकाश पाडगांवकार

■ पुरुषार्थ वाद्यगांवकार

नमन

नमन म्हजें म्हा-संगणकी युगाक
जें पृथ्वीर सृजन-निर्मणेचे

जाळें विणून

ब्रह्मांडाचीं दारां उगडीत
पर्गट जाता

उत्कांतीच्या वाटेवेत्यान
दिव्यतायेकडेन प्रवास करता.

नमन

नमन म्हूजीं म्हूजी-संगोष्ठीकीं युगाक
जीं वृद्धीर सृजन-निर्माणेचीं

जाळीं विणून

ब्रह्मांडाचीं दारां उगडीत
पर्गट जाता

उत्कांतीच्या वाटेवेत्यान
दिव्यतायेकडेने पृथ्वी करोता.

■ प्रकाश पाडगांवकार

■ पुरुषार्थ वाद्यगांवकार

पावस

पावस

पडून सरचो.

पावल घासून

भितर येता.

राती न्हिदतना

माजरावरी लागीं पडता, आनी

आंगाची हुनसाण भोगता.

पावस

नाका म्हण सांगतना

उपाशी पडून रडता

नाका, नाका गो, म्हेगेल्या आंगाचे

हुनसाणेन शेळवोत

ना कर गो.

तूं म्हाका जाय म्हण सांगतना,

तूं म्हजो जीव म्हण सांगतना,

तूं जीवनाची,

जीविताची,

जिणेची,

जिवाची

(कितें ?

तें म्हाकाच कळना गो)

पावस पडून सरतना मळब

(कितें ?

तें म्हाकाच कळना गो)

प्लावौना

प्लावौना

प्रदूना सर्चौचैै

प्लावौला प्लासूना

भीतरौ येता.

राती न्यू दौडैता

म्हाजौरावरी लागी० प्रदौता, आनी

आंगाची मूना॒साणा॒ भौंगा॒ ता.

प्लावौना

नाका॒ म्यू॒का॒ सा॒ंगा॒ ता॒

लापाती॑ प्रदूना॑ रदौ॑ ता॑

नाका॑, नाका॑ गौ॑, म्यू॑ गै॑ला॑, आंगाचै॑

मूना॒साणै॑ तै॑ला॒प्लै॑ता॑

ना॑ करौ॑ गौ॑.

तै० म्यू॒का॒ ज्याय॑ म्यू॒का॒ सा॒ंगा॒ ता॒,

तै० म्यू॒जै॑ जै॑व॑ म्यू॒का॒ सा॒ंगा॒ ता॒,

तै० जै॑वनाचै॑

जै॑विताै॑

जै॑नै॑चै॑,

जै॑वाचै॑

(कितें०?

तै० म्यू॒का॒ ज्याय॑ कै॑ना॒ गौ॑)

प्लावौना॑ प्रदूना॑ सर्चौता॑ मळब॑

(कितें०?

तै० म्यू॒का॒ ज्याय॑ कै॑ना॒ गौ॑)

■ पी. एन. शिवानंद शेणै

■ पी. एन. शिवानंद शेणै

विसर

वतना तुवे

म्हजे कडल्यान उतर घेतिले

आता सगळे सगळे विगरपाचे

त्या दीसा तूं

पाचव्या पदराची नीर्ठी साडी न्हेशिले
तें हांव विसल्लो

म्हजी नदर लागची न्हय म्हुण
तुवे दोळयांत काजळ शाल्ये
ते हांव विसल्लो

त्या दीसा तुजे खातीर हाडिली
मोगरे फांती

हांवे तुज्या केमांत माठिल्यी
तेंय हांव विसल्लो

निमण्यावेळा तूं म्हजे वेंगेत आयले
तेज्जा तुजं काढीज खूव धडधडाटाले
तेंय हांव विसल्लो

तुज्या काळ्या तिकलेच्या दोळयांन

उदक भरिले

तेंय हांव विसल्लो

वतना तुजीं पावलां जड जालीं

म्हाका दिशिले तूं परतून धांवत येतले

विसर

वर्तेना तुवै०

म्हुऱ्ये कडल्याना उडरा फैतेलै०

अउ० नगै० नगै० नगै० विसरपाचै०

त्या दीसा तू०

लाईव्या पदराची नीर्ठी नाई न्यै तिलै०

तें० कांवा विसरलै०

म्हुऱ्ये नदरा लाई न्यै या म्हुऱ्या

तुवै० देलाया० काजळ फळै०

तें० कांवा विसरलै०

त्या दीसा तुजीं खातीरा काढलै०

मोर्गारै फळै०

कांवै तुज्या कै० नांता मालै०

तें० या कांवा विसरलै०

निमत्तु वेळा तू० युऱ्ये दें० तें० आयो०

तेज्जा तुजीं काळीते विच्या यां धडधडै०

तें० या कांवा विसरलै०

तुज्या काळ्या तिकलै० या० देलाया०

उदक भरिलै०

तें० या कांवा विसरलै०

वर्तेना तुजीं वावा० जालै० जडै० जालै०

म्हुऱ्या० युऱ्ये० तू० म्हुऱ्या० धडधडै०

पुण तूं मोन्यानीं तशेंच गेले
 तेंय हांव विसल्लो
 तूं वतना तुज्या पायजणांचो नाद
 तुजे वांगडा विरुन गेलो
 तूं जेन्ना हांसताले
 तेन्ना तुज्या पोल्यार खळ पडटाली
 तूं लजताले
 तेन्ना तांबडी शब्दुली फुलतालीं
 सगळे सगळे हांव विसल्लो
 आता तूंच सांग
 आनी कितें उल्लां विसरपाचें ?

■ अरुण साखरदांडे

वृळा ठू० मै०न्यानी० डै००च० गै०८००
 तै०य० हांव० विसलै०००
 ठू० वै०ना तुज्या पायै०ज्ञांचै० नाद०
 तुचै० वांग० डा० विरू०ना० गै०८०१
 ठू० जै०न्य० हांस० तालै००
 तै०न्य० तुज्या० वै०लू०रा० विलू० पै०चै०१०१
 ठू० लच० तालै००
 तै०न्य० तांच०दै० तेलू०लै० वै०लू०तालै०१०
 सौ०८०० सौ०८०० हांव० विसलै०११
 आता० ठू०च० सौ०ग०
 आनी० कै०१० उलू०० विसरै०पाचै०१० ?

■ अरुण साखरदांडे

आयचीच गजाल

पावसाचे दीस पुण पावसुच ना
सुके सुके मळब
हांव कामाक भायर सल्लां
इतल्यान थंड थंड वारो सुटलो
ताचे फाटल्यान
काळी काळी कुपां मळबभर
चार पावलां मारता
म्हणसर काळोख दाटलो
मोट्या थेंवयांचो पावस
ओतुंक लागलो
रस्त्यावेले लोक
हेवटेन तेवटेन कडसरले
हांव एकलोच
लागी खंय घर ना, झाड ना,
आडोस ना
पावसान म्हाका भिजय भिजय
भिजयलो

अयोडीचो गजाला

प्रावशाचैं दीसा पुणा प्रावशुचा ना
सुकैं० सुकैं० मुळभा
कांवा कामाक भायरा सल्लू०
जळल्याना धूंदा० धूंदा० सुटालै०
उचैं घाटल्याना०
काळै० काळै० कुपां मुळभा० धरा०
जारा० प्रावशाला० मारा० ता०
मुळा० सरा० काळै० दीवा० दाटालै०
मौल्या० धूंदा० यांचै० वावना०
जूत्या० लागा० लै०
रस्त्या० वै० लौका०
हेवाचै० तेवाचै० कदा० सरा० लै०
कांवा० एकालै० चै०
लागी० खिंया० पुरा० ना, रुग्या० ना,
आद्योना० ना
प्रावशाना० मुळा० का० भिजया० भिजया०
भिजयलै०

हांवे ओल्या काळजान पावसाक महळे
 आनीकूय भिजय म्हाका
 आनी हांवे हात फुडे केले
 उजव्या हातार हांवे पावसाचो
 थेंबो झेल्लो
 थेंबो पळोवन म्हाका सट्ट जाले
 हो तर सारको तुज्या दुकाचो थेंबो
 हो पावसुय तुजोच
 तुवेंच धाडिल्लो
 इतले दीस हांव तुका
 मेळूंक ना म्हुण
 हांव आनी कितलो पिसो ?
 आतां असोच तुजी वाट धरता
 तुजे घरा पाव म्हणसर
 कपडे मात सुकल्यार पुरो

ಹಂವೇ ಒಲ್ಲು ಕಾಳ್ಜಾಸ್ ಪಾವ್ಸಾರ್ ಮ್ಹ್ಯಾ ಳೀಂ
ಅನೀಕಯ್ ಭಿಜಯ್ ಮ್ಹ್ಯಾ ಕಾ
ಅನೀ ಹಂವೇಂ ಹಾತ್ ಪ್ರುಡೇ ಕೇಲೇ
ಉಜವ್ವಾ ಹಾತಾರ್ ಹಂವೇ ಪಾವ್ಸಾಚೋ
ಧೇಂಬೋ ರ್ಯುಲ್ಲಾಲೋ
ಧೇಂಬೋ ಪಳ್ಳೋವ್ನ್ ಮ್ಹ್ಯಾ ಸ್ಟ್ರ್ಯೂ ಜಾಲೇಂ
ಹೋ ತ್ರ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಾಚೋ ತ್ರುಕ್ಕು ದುಹಾಚೋ ಧೇಂಬೋ
ಹೋ ಪಾವ್ಸಾಸ್ಯಾ ತುಚೋಚ್
ತುವೇಂಬ್ ಧಾಡಿಲ್ಲೋ
ಇತ್ತೋಲೇ ದೀಸ್ ಹಂವ್ ತುಕಾ
ಮೇಳಾಂಕ್ ನಾ ಮ್ಹ್ಯಾ ಕ್ಷೋ
ಹಂವ್ ಅನೀ ಕಿತ್ತೋಲೋ ಹಿಸೋ ?
ಅತಾಂ ಅಸೋಚ್ ತುಚೇ ವಾಟ್ ಧರ್ತಾ
ತುಚೇ ಪುರಾ ಪಾವ್ ಮ್ಹ್ಯಾ ಕ್ಷೋ ಸರ್
ಕಪ್ಪಾದೇ ಮೂತ್ ಸುಕಲ್ಲಾರ್ ಪ್ರುಹೋ

■ अरुण साखरदांडे

■ ಅರುಣ್ ಸಾರ್ವಿರ್ದಾಂಡೇ

तुज्या दोळ्यांत

ठुज्या देंझौया०या०त०

तुज्या दोळ्यांत

जेन्ना हांवें पळेले

तेन्ना म्हाका अजापूच दिसले

मातयेचार दोंगर

आनी पांचवीचार झाडां

त्या झाडांचेर उडपी

रंगरंगी सुकणीं

दोंगरामदसून खळखळपी नंय

व्हावत्या उदकाचो नाद

म्हज्या सपनांचे विंब

तुज्या दोळ्यांत म्हाका कशें दिसता ?

म्हाका दिसलो

ओवळीच्या खांदयेर बसून

केकारी घालपी मोर

हांव देवलों तुज्या दोळ्यांत

फुडे हजार दोळ्यांचो मोर

ठुज्या देंझौया०या०त०

जेन्ना क्कांवै० वळै०

तेन्ना म्हां का अजापूच० दिनै०

म्हातौयै॒चार० देंगरा०

अनै॒ पांच॒वै॒चार० रुद्धा०

त्यै॒ रुद्धा॒ंचै॒र० उद्धा॒पै॒

रंगा॒रंगी॒ सुर्कै॒०

देंगा॒रामद॒ म्हां॒ ना॒ विकै॒ चै॒ नै॒०

म्हू॒ त्यै॒ उद्धा॒ काचै॒ नाद॒

म्हू॒ त्यै॒ सपै॒ ना॒ंचै॒० चिंच॒

ठुज्या देंझौया०या०त० म्हां कै॒० दिनै॒॒ ?

म्हां का दिनै॒॒

॒ चिंचै॒ त्यै॒ शांदै॒ यै॒र॒ उसै॒॒

कै॒ कारै॒ झालै॒ पै॒ वै॒र॒

क्कांवै॒ देवलै॒० ठुज्या देंझौ॒०

बुदै॒० हजार॒ देंझौ॒० चै॒ वै॒र॒

हांव ताच्या फाटत्यान
 माझीत् आसा
 तुज्या दोल्यांतलो सैम
 वाटेर हीं कसलीं झाडां ?
 हात लायत्यार थरथरून फुलपीं फुलां ? यां उयलूर धाघराना घुर्हीतून घुलां ?
 ह्या फुलां पलतडी
 लांव रुंद नितळ तळे
 तळयेच्या उदकांत
 आपले रूप नियाळपी
 धर्वीं धर्वीं, तांबडी गुंद
 शेंकड्यानी साळकां
 ओणव घेवन
 त्या साळकांचे उमे घेवपी
 नीळनीळश्या उजवाडाचे मळब
 आनी हे किंते ?
 चारीवट्यां काळोखसो दाटून येता
 आगो
 दोळे धांपू नाका
 दोळे धांपू नाका
 हांव हांगाच आडकून उरतलो
 ह्या काळया काळया काळखांत
 सासणाचो

हांवा ताच्या फाटोलूना
 माद्यूता आमा
 तुज्या दोळांतलेही सैमा
 वाचेही ११० कर्सी ११० रुपां ?
 क्या घुलां पलां तेही
 लांबा रांदा निर्भाला तेही
 तेलीयेक्या उदकांत
 आप्होलै१० रांदा नियाळोपी
 धवी१० धवी१०, भांबोदी११० गुंदा
 तेही१०क्यानी११० सालोका१०
 ओणव घेवना
 त्या११० सालोका११० उमे११० पैवी११०
 नी११० नी११० त्या११० उजवाचेही१० मुळब
 आनी११० किंतै१० ?
 ऊरी११० यां११० काळो११० दाटून११० येता११०
 आगो११०
 दोळे११० धांपू११० नाका११०
 दोळे११० धांपू११० नाका११०
 हांवा११० हांगाचा११० आडकूना११० उर्दा११० तेही११०
 ह्या११० काळो११० काळो११० काळो११० शांत
 सासणाचेही११०

■ अरुण साखरदांडे

■ अरुणा साखरदांडे

गजल

पियेंवक मेळनांत उदकां हांगा, दुकां जालीं रगतां
 झुजांत मरचे कुडींत फुटचीं पियेंवक पडलीं रगतां
 बेवारीस भुकेक थांबंवक दुडू खंयचो हाडूं ?
 मरचे कुडीं देंवचीं थोडीं पिळून विकलीं रगतां
 मोलां मस्तून तेलां विकच्या आमेरिकी खेळांक
 टायग्रिसाच्या उदकां सयत जांवचीं पडलीं रगतां
 दाकां मोळ्या वालीं आमच्या पोस कोणे केल्लो ?
 निळ्यो दाको तांबड्यो जात्यात, मुळाक वोतलीं रगतां ?
 सगळ्यानितल्यान व्हांवतात रगतां, केरींत आनी बिदींत
 तितलेंय आसोन मरच्यांक वांचंवक उणे पडली रगतां
 रगतां व्हाळच्या रगत समत्यार रगत रगताक चिंवतां
 मेल्विनाच्या दोळ्यांतुली रगतां रडलीं रगतां

■ मेल्विन रोड्रीगस

ଗଜଲ୍

ପିଲୀଏବକ୍ର ମେଳାନାଂତା ଲୁଦ୍ଦାକାଂ ହାଂଗା, ଦୁକାଂ ଜାଲୀଏ ରଗ୍ରାତାଂ
ରୁମୁଚାଂତା ମର୍ରାଚେ କୁଦିୟେଟା ପୁଟ୍ଟୋଚିୟେ ପିଲୀଏବକ୍ର ପଦ୍ମାଲୀଏ ରଗ୍ରାତାଂ
ବେବାରିସ ଭୁକେକ୍ର ଧାନବଂପକ୍ର ଦୁଇଜା ବିଠିଯାଚେଲା କାହାରେ ?
ମର୍ରାଚେ କୁଦିୟେ ଦେଇବାଚେଇୟ ଧୂରେଇୟ ପିଲାନା ବିକ୍ରାଲୀଏ ରଗ୍ରାତାଂ
ମୋଲାଂ ମୁସଲ୍ଲାନା ତେଲାଂ ବିକ୍ରାଚ୍ଯୁ ଆମେରିକୀ ବେଳାଂକ୍ର
ଚାଯା ଗ୍ରିନ୍ସାଚ୍ଯୁ ଲୁଦ୍ଦାକାଂ ସଯତା ଜାବାଚେଇୟ ପଦ୍ମାଲୀଏ ରଗ୍ରାତାଂ
ଦାକାଂ ମୋଲ୍ଲା ପାଲୀଏ ଆମ୍ବାଚ୍ଯୁ ପ୍ରେସ୍ କୋଣେ କେଲେହ୍ନ୍ତି ?
ନିଳୋଇ ଦାକେଇ ତାଂବ୍ରାଦ୍ରାଯୋ ଜାଲ୍ଲାତ୍ର, ମୁଲାକ୍କ ପ୍ରୋତ୍ସାହିଲୀଏ ରଗ୍ରାତାଂ ?
ପଶ୍ଚାନୀତିଲ୍ଲାନ୍ତ ପ୍ଲାନିଵାତାତା ରଗ୍ରାତାଂ, କେରିୟେତା ଆନି ବିଦିନୀତା
ତିତ୍ରାଲୀୟ ଆମୋନା ମର୍ରାଚ୍ଯୁଂକ୍ର ଵାଂଚିବନକ୍ର ଲୁଣେ ପଦ୍ମାଲୀ ରଗ୍ରାତାଂ
ରଗ୍ରାତାଂ ପ୍ଲାଚ୍ଯୁ ରଗତ୍ର ସମତ୍ତ୍ଯାର୍ଥ ରଗତ୍ର ରଗ୍ରାତାକ୍ର ଚିଂପାତାଂ
ମେଲ୍ଲିନାଚ୍ଯୁ ଦୋଲାଂପୁଲୀ ରଗ୍ରାତାଂ ରଦ୍ଦାଲୀଏ ରଗ୍ରାତାଂ

■ ಮಲ್ಲಿನ್ ರೋಡಿಗಳ್

कविता

हांव मुर्या नासत
 पूण नकेत्र भात जातलेच
 जिणेच्या मळबार
 मळ्या आपतेजान
 मळजे अस्तित्व दाखयतलेच

हांव दर्या नासत
 पूण न्हय मात जातलेच
 जिणेच्या भुयेर
 खळवळ हांसत
 मुखार सरत रावतले

■ नयना आडारकार

କବିତା

ಹಾಂವ್ ಸುರ್ಯಾ ನಾನ್ತಾ
ಪೂರ್ವ ನಕೇಶ್ ಮಾತ್ರ ಚೂತ್ ಲೇಂಬ್
ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾ ಮಳ್ಳಾ ಬಾರ್
ಮ್ಯಾ ಜ್ಯೋ ಅಪ್ರೋತೇಭಾನ್
ಮ್ಯಾ ಜೀರ್ ಅಸಿತ್ ದಾಖಿಯ್ ತಲೀಂ.

ହାଂବ୍ ଦର୍ରୋଯା ନାହତ୍ରୀ
ପୁଣ୍ଡରୀ ନ୍ତ୍ରୀ ଯୋ ମୁତ୍ରୀ ଜ୍ଵାତ୍ରୀଲେଣ୍ଡ୍ରୀ
ବିନେବା ଭୁବନ୍ୟେରୀ
ବିଳା ବିଳା ହାଂସତ୍ରୀ
ମୁଖାର ସରତ୍ରୀ ରାବ୍ସ୍ତତ୍ରୀଲେଣ୍ଡ୍ରୀ

■ ನಯನಾ ಆಡಾರ್ಕಾರ್

हिंशोव

हावीं कांयच मागलेना
तुवेच म्हाका सगळे दिलेना
सुख दुखाचीं गांठवलां
जल्म-मणचि झेले.

किंद्याक लावचो हिशोब
तूंच सगळे जमयतलो
तुर्वेच दिल्ले दान म्हाका
अंतीं तंच व्हरतलो ...

■ माधव वोरकार

ಹಿತ್ಯೋಬ್

ମାଠପେଠ କାଠିବୁଚ୍ଛ ମାଗ୍ର ଲେଇନା
ମୁଖେଠ ମୁଖ କା ମାଗ୍ର ଲେଇ ଦିଲେଇ
ମୁଖ ଦୁଇବାଚିଠି ଗାନ୍ଧିର ପଲାଠ
ଜାର୍ଦ୍ଦି - ମାନାଚେ ମୁଖେଲେଇ.

ಕೆದ್ದಾಕ್ಕು ರಾವ್ಯಾಚೀಲ್ ಹಿಮೋಬ್ ತುವೆಂಬ್ ಸಗಳೇಂ ಜಮುಯ್ಯಾತಲ್ಲೋ
ಅಂತೀಂ ತುಂಬ್ ವ ರಾತಲ್ಲೋ ...

■ ಮೂಡಬ್ಬ ಚೋರ್ಕಾರ್

(24-4-1973)

लगाम नाशिल्लो घोडो

वीस-बावीसा वयारि,
मनीस उरना भुयंचेरि,
रंग रंगाळ पाकां बांदून
उडत उरता वयरि वयरि

वीस बावीसा वयारी
मन पिशांट मांकडासारकी
थंय हांगा उडकीमारत
फाटीं फुडें पल्यनाशी
कितें कितें करून बसता

वीस-बावीसा वयारि,
सर्व जग सुंदर,
काळचेंतु बांदिल्ले मंदिर,
कितें करून जिखन म्हण
अंकुश नाशिलो कुंजर
पिशांट मनाक लगाम घालून
वयीचे भित्तरी दवरया,
फोंड-फात्तोर पळोवन घेवन
पवलान अमी चलूंया
कित्याक म्हळ्यारी भविष्यांत
बरेपाणारी वावरूंक जाय

लगामू नाशिल्लू घेंगेडो

वीसू-बावीसा वयारि,
मनीसू उर्हा ना भुंयोचेरि,
रंग रंगाळ पाकां बांदोना॒
उडत उरता वयो॒रि वयो॒रि
वीसू बावीसा वयारि
मनू॒ पिशांट॒ मांकडा॒ ना॒ सार॒ै॒
दूंयो॒ हांगा॒ उर्हा॒ै॒ मारता॒
व्हाट॒१०॒ घुड॒१०॒ घेल्यो॒नाशी॒
कित॒१०॒ कित॒१०॒ करूना॒ भरूता॒

वीसू-बावीसा वयारि,
सर्व॒ जग॒ सुंदर॒,
काळ॒चेंतु॒ बांदिल्ले॒ मंदिर॒,
कित॒१०॒ करूना॒ जेविना॒ म्हूळा॒
अंकुश॒ नाशिलो॒ कुंजर॒
पिशांट॒ मनाक॒ लगामू॒ घालूना॒
वयीचे॒ भित्तरी॒ दवरोया॒,
घुड॒१०॒-घुड॒१०॒ घेल्योवो॒ घेवो॒ना॒
पाव्हूना॒ अमी॒ जेलू०या॒
कित्तू॒ कम्हू॒ ज्यू॒रि॒ भविष्य॒१०॒
बरै॒पाणा॒रि॒ वाव॒रू०क॒ ज्या॒रा॒

■ मारुतिनायक, देवनळळी

■ मारुति नायक, देवनळू

भारताचे स्वतंत्रतायेक

भारताचे स्वतंत्रतायेक कितरींच वर्मा उलगलीं
अस्तुरेत पाखां फुलोवन गस्त झेंप घेतली
फाटीर मारून वाळक युद्ध खेळली झांशीवाली
वारसो तिचो चलयतना अस्तुरी धादोमली
जैताची घुडी तिणे प्रत्येक दारार हुवयली
विजयश्रीची माळ आपल्या गळयांत ओडून घाली
कांय अस्तुयो मात अजून पांया पोंदा चिडूतात
संवसाराच्या उज्याकेणांत हुलपत जियेतात
कांय अस्तुयांनी सामकोच ताळतंत्र सोडला
मेकलेपणाच्या नांवाखाला शीम - मेर हुपल्या
अजुनय कांय राकेस कंवळ्यो कळ्यो किरमितात
अजुनय कांय अस्तुयां आपल्याकच पिसुडयत
आनी कांय अस्तुयो मात मठव लेगीत वेंगयतात
सगळ्या मठारच आपलो धेक गाजयतात.

भारताचे सूर्योदयायेक

■ माया खरंगटे

भारताचे सूर्योदयायेक कृत्तिलींचे वर्षांशां ८००० गीली०
अस्तुरेना वाहिं पूलेवना गर्हाडा रेष्यु००० घेण्याली०
झांशीरा मारूना बाळक युद्ध शीली० रुपांशीवाली०
वारांसों किंचिंता चेलोयता अस्तुरी धादेशली०
जैताचे घुडी किंतों प्रत्येक दारार मुबयी०
विजयश्रीचे माळ आपल्या गाळी० यांवांठा० बिंदुना० झाली०
कांया अस्तुरेली० माता० अजूना० वांया० घुर्ण० बिंदु० ताता०
संवाराच्या उच्चाराच्या नांवाखाला० युद्ध० पिसुडयता०
कांया अस्तुरांनी० सामकोच० ताळतंत्र० सोडला०
कृत्तिली० अस्तुरांनी० सामोकेली० कृत्तिली० तेंदुला० सोडला०
मेकलेपणाच्या० नांवाखाला० नांवाखाला० तीव्रा०-मेरा० मुव्हा० लाला०
अजूनया० कांया० राकेस० कंवार० लेला० कृत्तिली० कृत्तिली०
अजूनया० कांया० अस्तुरांनी० माता० मुद्द्या० तीव्रा० वैंगया० ताता०
सगळा० मालारच० आपलेले० धेके० गाजोयता०

■ माया खरंगटे

उंट

ಉಂಟ್

उंಟ वता ताचे गतीन
 हती वता ताचे गतीन
 कुत्रो वता ताचे गतीन
 मनीस मात
 दुस याक माडोवन
 वता तिरक्या
 गतीन

ಉಂಟ್ ವತಾ ತಾಚೆ ಗತೀನ್
 ಹತೀ ವತಾ ತಾಚೆ ಗತೀನ್
 ಕುತ್ತೂರ್ ವತಾ ತಾಚೆ ಗತೀನ್
 ಮನೀಸ್ ಮಾತ್
 ದುಸ್ ಯಾಕ್ ಮಾಡೋವನ್
 ವತಾ ತಿರಕ್ಯಾ
 ಗತೀನ್

फूल

ಫೂಲ್

फूल वता फुलत
 फूल वता बावत
 पुण परमळ मात
 उरता सतत
 जीण वता वाडत
 जीण वता झडत
 पुण मोग मात
 उरता परमळत

ಫೂಲ್ ವತಾ ಫುಲತ್
 ಫೂಲ್ ವತಾ ಬಾವತ್
 ಪುಣ್ ಪರಮಳ್ ಮಾತ್
 ಉರ್ತಾ ಸತತ್
 ಜೀಣ್ ವತಾ ವಾಡತ್
 ಜೀಣ್ ವತಾ ಝಡತ್
 ಪುಣ್ ಮೋಗ್ ಮಾತ್
 ಉರ್ತಾ ಪರ್ಮಳತ್

■ माणिकप्रभू गावणेकार

■ मಾಣಿಕಪ್ರಭು ಗಾವಣೇಕಾರ್

इन्द्रधनू

इन्द्रधनुश्या
तुका सातरंग
कशे काय
समाजांत मिसलून
वचें तुवें
समाजाक सात
रंगाचे कलेची
झालर लावची तुवें
देखून
सात रंग घालें हांवे

९०द्रधनू

९०द्र धनू
तुका सात०र०गा०
क०त०१ का०य०
समा०जा०त० म०मा०ला०न०
प०च०१० तु०व०१०
समा०जा०र० सा०त०
र०गा०च० क०ल०१०८०१
रु०ा०ल०र० ला०व०च०१ तु०व०१०
द०१०८०न०
सा०त० र०गा० झा०ल०१० हा०व०१०

क०डे०

क०डया क०डया
तूं उदकाचेर
अळंग तरता कशे
संसारांत हांवे
रावचे कशे
भितरल्यान हांव
रावता रिते कशे
दवरचें मन तुवें तशें
द्वेश मत्सर
रागा विणे
जीण मागीर
जाता सुख दिणे.

व०द०१०

व०द०१०या व०द०१०या
त्ह०० ला०द०का०च०१०र०
अ०ज०गा० तर०ता क०त०१०
स०सा०रा०त० हा०व०१०
रा०व०च०१० क०त०१०
भी०र०ल०१०न० हा०व०१०
रा०व०ता रित०१० क०त०१०
द०व०र०च०१० म०न० तु०व०१० त०त०१०
द०१०४० म०४०८००
रा०गा विण०१०
जी०४०८०० म०गी०र०
ज्हा०ता स०४०८०० दिण०१०

बालांगण भालांगण

जागर

रानांत आसलो जागर
सगळीं जनावरां जमिलीं
हांसत हांसत मजेन
दिस आपलो सारतालीं.

सोंसो, हरण, झेब्रा
हत्ती, कोलो, कोब्रा
रानडकर, मेरु, माकड
सगळी जाणां आइल्ली.

सगळो हॉल भरिल्लो
एकूय जागो नाशिल्लो
इतल्यान आयले वाघ-शींव
तांकां कदेल खंयच नासलें

वाघ नी शींव रागर जाले
दोळे मोठे करुन आडुले
सगळ्यांक खावंक उठले
सगळे जाण पळत सुटले

पोलीसानी लाठी मारली
धुंवरान जागा भल्ली
आतां थोडयाच तेंपान
सि.बि. आयचो चौकशी जातली

■ भिकाजी घाणेकार

जागरा

रानांत असौलै जागरा
सगळै जनावरां जमेलै
कांसत्रा कांसत्रा मुकेना
दिसौ अपौलै नारौतलै.

मेंमैमें, हरण, येब्रा,
हत्ती, कौलै, कौब्रा,
रानडैरहा, मेरु, माकडा
सगळै जाणां आयलै.

सगळै काला भरिलै
वक्कोया जागै नाईलै
भडलाना अय्यै वाघा-ै१०वा
तांका कदेल शिंयचा नासलै

वाघा नी ११०वा रागरा ज्ञालै,
दोळै मोळै करुन आडै
सगळूंका शावंका उलै
सगळै जाणा पळत्रा सुटै

बुळैसानी लाठै मारै
झुंवरान जागा भल्ली
उत्तां घोडयाच तेंपाना
सै.बि. अयचौरा चौरा जातै

■ भिकाजी घाणेतारा

